

ČASOPIS ZAMERANÝ NA VÝSKUM A VÝVOJ V OBLASTI ZVÁRANIA A PRÍBUZNÝCH TECHNOLOGIÍ

ZVÁRANIE

2 • 2020

VYDÁVA VÝSKUMNÝ ÚSTAV ZVÁRAČSKÝ

SVAROVÁNÍ

TREČIE ZVÁRANIE

VÚZ VĎAKA ÚČASTI NA EURÓPSKOM PROJEKTE
„**FRICION STIR WELDING EUROPEAN QUALIFICATIONS**“
PRINESIE NA SLOVENSKO ŠKOLENIE A CERTIFIKÁCIU
AJ V TEJTO METÓDE ZVÁRANIA

STR. 4

VYU

ING. RASTISLAV
JE NOVÝ GENER

SR 2019

Obsah

10

05 VÚZ ponúka on-line kurzy

Študujte vtedy, kedy vám to najviac vyhovuje

09 Revidované bezpečnostné návody

Úrad jadrového dozoru SR využil aj expertízu VÚZ

10 Od hrubej sily ku kvantovej fyzike

Pozývame vás na vzrušujúcu púť po mýtnikoch, ktoré formovali dejiny zvarovania

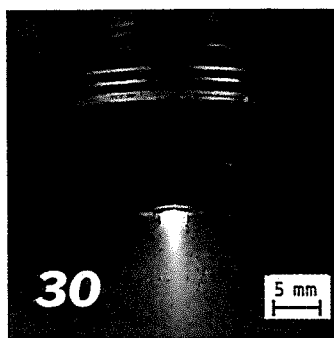
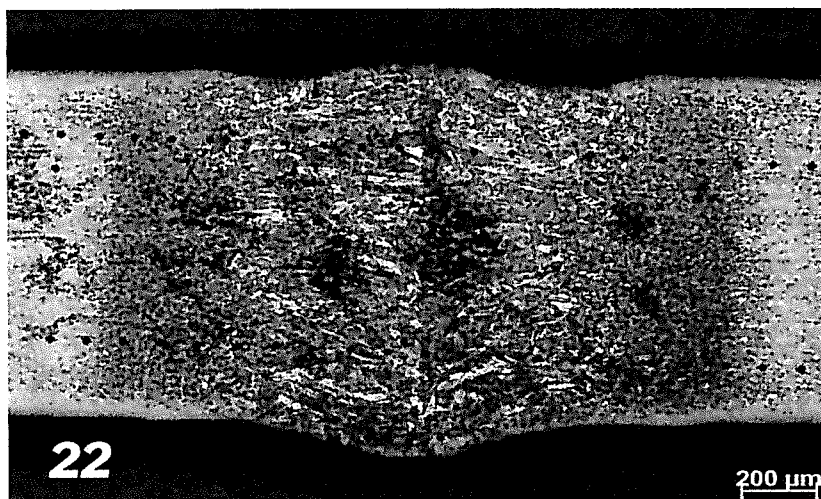
16 Analýza príčin poškodenia radiačných rúr

22 Hodnotenie plasticity laserom zvarovaných kombinovaných polotovarov

30 Modifikácia tvaru plazmového lúča

36 Vedec roka Slovenskej republiky 2019

37 Hodnotenie odborných aktivít ZSVTS

36

VEDEC ROKA SR 2019

Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR), Slovenská akadémia vied (SAV) a Zväz slovenských vedeckotechnických spoločností (ZSVTS) tak ako každý rok, aj tento rok vyhlásili súťaž na oceňovanie významných slovenských vedcov, technológov a mladých výskumníkov zo všetkých oblastí vedy a techniky – Vedec roka SR 2019.

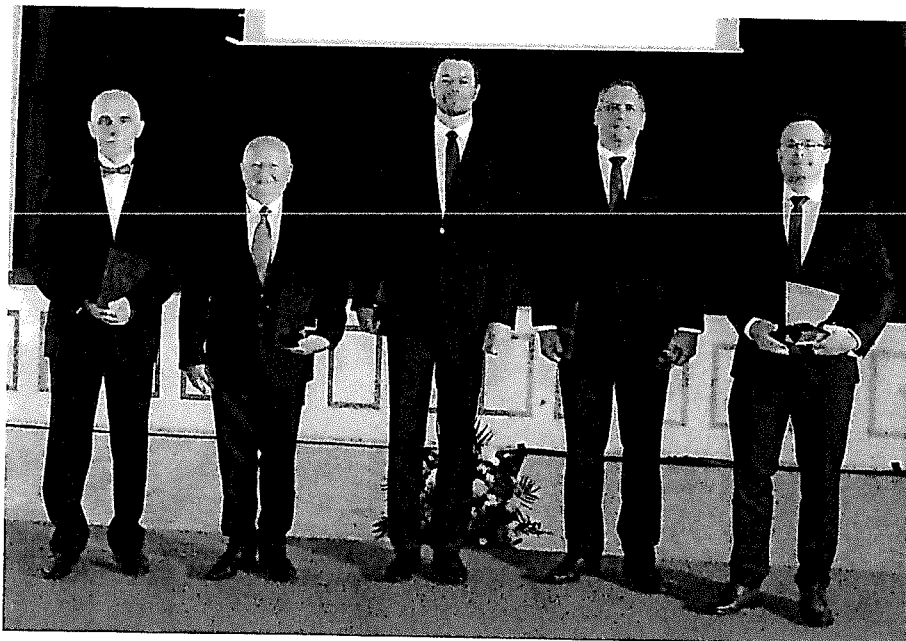
Cieľom 23. ročníka podujatia Vedec roka SR bolo profesionálne a spoločenské vyzdvihnutie najvýznamnejších osobností vedeckého života, ako aj najlepšie dosiahnutých výsledkov vo vede a výskume na Slovensku. Nad tohtoročným podujatím prevzala záštitu prezidentka Slovenskej republiky pani **Zuzana Čaputová**.

Slávnostné odovzdávanie cien Vedec roka SR 2019 sa uskutočnilo 16. júna v Moyzesovej sieni Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Podujatia sa zúčastnili významné osobnosti slovenskej vedy, techniky, vzdelávania a praxe. Ako napríklad minister školstva, vedy, výskumu a športu SR pán **Branislav Gröhling**, štátny tajomník pán **Ludovít Paulis**, štatutári podujatia – prof. **Ján Kyselovič** z CVTI SR, prof. **Pavol Šajgalík** zo SAV a prof. **Dušan Petráš** zo ZSVTS. Je len samozrejme, že na oceňovaní boli prítomní aj ďalší zástupcovia významných vedecko-výskumných inštitúcií.

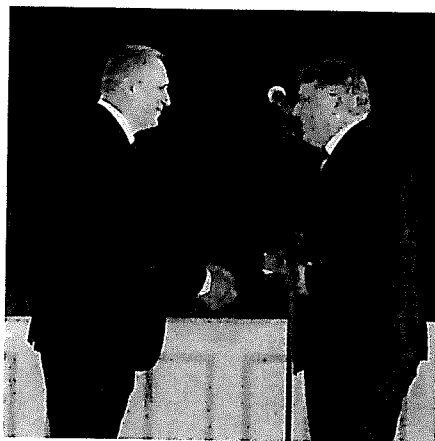
Podujatie moderovala pani **Monika Tináková**, hovorkyňa Slovenskej akadémie vied. Slávnostnú atmosféru podčiarklo hudobné vystúpenie známeho slovenského husľového virtuóza **Filipa Jančíka** spolu s klaviristom **Remigiom Klačanským**.

ZSVTS v rámci podujatia Vedec roka SR každoročne spolupracuje s významnými partnermi akými sú: SPP, DATALAN, Bayer. V tomto roku sa k tejto spolupráci pripojila aj spoločnosť **Tatrabagónka, a.s. Poprad**, ktorá bola hlavným partnerom podujatia. Ďalšími partnermi podujatia boli už spomenuté spoločnosti SPP, a.s. a DATALAN, a.s. Hlavnými mediálnymi partnermi boli RTVS a VAT – magazín o vede a technike. Mediálnymi partnermi podujatia boli časopisy **Quark**, **VEDANADOSAH.sk**, **Nextech** a **Parlamentný Kuriér**.

Minister školstva vo svojom príhovore zdôraznil v súvislosti s prekonaním koronakrízy dôležitosť našich odborných, vedec-kých a technologických tímov. Šéf rezortu školstva **Branislav Gröhling** vyhlásil: „O tom, že slovenská ekonomika v týchto časoch potrebuje injekciu, podporu či akýsi reštart, asi nepochybujeme. A práve naša výskumná základňa môže ekonomike dopomôcť k tomu,

Laureáti súťaže Vedec roka SR 2019, zľava: RNDr. Peter Skyba, DrSc.; prof. Ing. Emil Spišák, CSc.; prof. Ing. Dušan Galusek, DrSc.; prof. Ing. Ján Híveš, PhD. a RNDr. Cyril Rajnák, PhD., PhD.

Generálny riaditeľ CVTI SR, prof. **Ján Kyselovič**, odovzdáva cenu v kategórii **Inovátor roka 2019** prof. Ing. **Jánovi Hívešovi, PhD.**

aby podala čo najlepší výkon. Ide len o to, ako využijeme vedecké poznatky a výsledky, a ako ich pretavíme do praxe'. Upozornil tiež na to, že „Veda je to, čo by v tomto štáte malo byť naozaj podporované. Musíme zmeniť smer, ktorým sme doteraz šli, aby sme našu krajinu spoločnými silami zveľadili'.

Ing. Pavol RADIČ, PhD., EURO ING.
viceprezident ZSVTS
Zväz slovenských vedeckotechnických spoločností, Bratislava

Minister školstva, vedy, výskumu a športu SR, pán **Branislav Gröhling**, odovzdáva cenu v kategórii **Vedec roka SR za rok 2019** laureátovi RNDr. **Petrovi Skybovi, DrSc.**

Prof. Ing. **Emil Spišák, CSc.** s ocenením v kategórii **Technológ roka**

Ocenenia v súťaži VEDEC ROKA SR 2019 získali:

VEDEC ROKA SR: RNDr. Peter Skyba, DrSc.

Ústav experimentálnej fyziky, SAV, Centrum nízkych teplôt, Košice

Ocenenie získal za vedecké výsledky dosiahnuté pri štúdiu vlastností kondenzovaných látok pri veľmi nízkych teplotách, najmä supratekutého hélia-3 ako modelového systému pre kozmológiu a za rozvoj fyziky veľmi nízkych teplôt na Slovensku.

INOVÁTOR ROKA: prof. Ing. Ján Híveš, PhD.

Fakulta chemickej a potravinárskej technológie, STU v Bratislave

Ocenenie získal za výskum a vývoj technológie výroby silného „zeleného“ oxidovadla – železanu – schopného ekologicky likvidovať široké spektrum mikropolutantov v životnom prostredí, hlavne vo všetkých typoch vôd.

TECHNOLÓG ROKA: prof. Ing. Emil Spišák, CSc.

Ústav technologického a materiálového inžinierstva, Strojnícka fakulta Technická univerzita v Košiciach

Ocenenie získal za návrh a realizáciu Prototypového a inovačného centra StF TU v Košiciach, ako technologickej základne na realizáciu výsledkov vedeckovýskumnej činnosti zamestnancov a študentov TU v Košiciach a ich transfer do priemyselného zázemia Slovenska.

OSOBNOSŤ MEDZINÁRODNEJ SPOLUPRÁCE: prof. Ing. Dušan Galusek, DrSc.

Centrum pre funkčné a povrchovo funkcionalizované sklá, Trenčianska univerzita A. Dubčeka v Trenčíne

Ocenenie získal za úspešnú mnohoročnú spoluprácu so špičkovými svetovými a európskymi pracoviskami materiálového výskumu a získanie podpory z programu Horizont 2020 na vybudovanie centra sklárskeho výskumu európskeho významu v SR.

MLADÝ VEDECKÝ PRACOVNÍK: RNDr. Cyril Rajnák, PhD., PhD.

Fakulta prírodných vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Ocenenie získal za výnimočný prínos v oblasti skúmania jednomolekulových, jednoiónových a jednoreťazkových magnetov a ich potenciálneho využitia v praxi.

Vzhl'adom na to, že z piatich ocenených sú až traja laureáti z technických disciplín, čo je našim čitateľom oblasť najbližšia, v budúcom čísle prinesieme ich laudatio. V ňom bližšie predstavíme ich prácu a oblasť, za ktorú získali predmetné ocenenie.

Hodnotenie odborných aktivít ZSVTS

Slovenská zväračská spoločnosť (SZS) dlhodobo patrí medzi najaktívnejšie spoločnosti v rámci Zväzu slovenských vedecko-technických spoločností (ZSVTS). Pritom činnosť členských organizácií zväzu je všestranná a má široký záber. Dominantné postavenie SZS sa potvrdilo aj poslednom výročnom zasadnutí PZ ZSVTS, kde boli prezentované aktivity ZSVTS a jeho členských subjektov za uplynulé obdobie.

Odborné poslanie Zväzu slovenských vedeckotechnických spoločností:

- » pomoc pri zvyšovaní úrovne vedy a techniky v Slovenskej republike
- » podpora vzdelávania v oblasti vedy a techniky
- » oceňovanie tvorivej práce vedcov a technikov
- » riešenie úloh v rámci štátnej technickej politiky
- » rozvoj medzinárodnej spolupráce v oblasti vedy a techniky

ZSVTS predstavuje:

- » 47 odborných subjektov technického, prírodovedného a spoločenského zamerania
- » viac ako 700 kolektívnych členov
- » viac ako 20 tisíc individuálnych členov
- » viac ako 300 odborných akcií ročne
- » databázu technických expertov
- » zastúpenie SR v 35 medzinárodných mimovládnych organizáciách
- » udeľovanie titulu euroinžiniera

prezentovať túto štatistiku najzaujímavejších podujatí:

- » 77 medzinárodných konferencií so zahraničnou účasťou,
- » 4 sympóziá a kolokviá,
- » 134 seminárov,
- » 87 prednášok (doma aj v zahraničí),
- » 14 výstav a veľtrhov,
- » 14 tematických zájazdov a 42 exkurzií,
- » 18 firemných dní a 8 klubových stretnutí,
- » 28 kurzov a 76 školení,
- » 11 podujatí mimoškolského vzdelávania mladých,
- » 14 workshopov

Ocenenie členských organizácií ZSVTS

Zo všetkých členských organizácií zväzu, ktoré sa podieľali na bohatom sumare odborných a vzdelávacích činností treba osobitne vyzdvihnúť najúspešnejších päť ČO ZSVTS. Za rok 2019 sa na popredných priečkach umiestnili tieto spoločnosti: **1.** Slovenská cestná spoločnosť **2.** Slovenská zväračská spoločnosť **3.** Slovenská spoločnosť pre techniku prostredia **4.** Slovenská spoločnosť pre životné prostredie

5. Slovenská spoločnosť pre trhacie a vŕtacie práce

Slovenská zväračská spoločnosť v poslednom hodnotenom období skončila na 2. mieste. Z historického pohľadu sa delí o prvé miesto so Slovenskou spoločnosťou pre techniku prostredia, ako to dokumentuje tabuľka:

Rok	Umiestnenie		
	1. miesto	2. miesto	3. miesto
2019	SCS	SZS	SSTP
2018	SZS	SSTP	SCS
2017	SZS	SSTP	SCS
2016	SZS	SSTP	SCS
2015	SSTP	SCS	SZS
2014	SSTP	SZS	SCS
2013	SSTP	SZS	SNUS

Tab. 1: Najúspešnejšie členské organizácie ZSVTS v hodnotení odborných aktivít za roky 2013 až 2019. (SSTP – Slovenská spoločnosť pre techniku prostredia; SZS – Slovenská zväračská spoločnosť; SCS – Slovenská cestná spoločnosť; SNUS – Slovenská nukleárna spoločnosť)

Ing. Pavol RADIČ, PhD.

Slovenská zväračská spoločnosť
Odborný príspevok recenzovali:
Ing. Jozef KRAJČOVIČ, PhD.; ZSVTS
Ing. Anton BITTNER, MBA; ZSVTS

Z vyhodnotenia činnosti členských organizácií za minulý rok ZSVTS môžeme